

KISEBBSÉGI MAGYAR SORS.

AZ OPTÁNSPEREK LEGÚJABB FEJLEMÉNYEI.

MÁRJOVALtöbb mint egy esztendeje, hogy a Szövetségi Tanács azoknak a magyar állampolgároknak — nem szabatosan — magyar optánsoknak pereivel foglalkozik, amelyeket ezek az agrárreform címén kisajátított, helyesebben, elkobzott birtokaik miatt a román állam ellen indítottak. Az ügy sorsa a Tanács előtt igen változatos volt, de folyton javuló fejlődési irányt mutat, A múlt év szeptember havában a rögtönzött jogászbizottság véleményében és ennek alapján a Tanács hármass bizottságának javaslatában eljutott a mélyponthoz. Ezt azonban csakhamar elhagyta, mert a Tanács megítélésében valamivel kedvezőbb felfogás jutott kifejezésre. A folyó évi márciusi ülésében a Tanács még kedvezőbb felfogásnak adott kifejezést, annyira, hogy a magyar delegátus most először volt abban a helyzetben, hogy a Tanács javaslatát elfogadhassa.

A jogászbizottság szakvéleménye, melyet a Tanács hármass bizottsága is teljesen magáévá tett, reánk nézve két okból volt nagyon kedvezőtlen. Egyrészt felállította az ügy érdemleges elbírálásának három anyagjogi elvét, mint olyan tételeket, melyek a trianoni szerződésből folynak. Másrészt pedig ezeknek az elveknek elfogadását Magyarország részéről feltételévé tűzte ki annak, hogy a Tanács a békeszerződés 239. cikke alapján a bírókijelölés tárgyában intézkedjék. Soha el nem múló érdeme a magyar delegátusnak, gróf Apponyi Albertnek, hogy ezen javaslat elfogadását a Tanácsnak múlt évi szeptemberi ülésén megakadályozta. Érveinek meggyőző ereje előtt a hármass bizottság előadója, Chamberlain brit külügyminiszter is kénytelen volt meghajolni, s ezért a javaslatnak a szankciókra vonatkozó részét visszavonta. Ekként a javaslatból megmaradt a három anyagjogi elv, melyeket a Tanács olyképpen szavazott meg, hogy azoknak elfogadását a további tárgyalások alapjául a feleknek ajánlotta. Ez kétségkívül sokkal kedvezőbb elhatározás, mint az eredeti javaslat, minthogy minden kényszerítő mozzanat belőle ki van küszöbölve, mindazáltal a magyar delegátus még ebben a letompított formában sem tartotta elfogadhatónak. Abból a helyes felfogásból indult ki, - hogy a Tanácsnak még közvetve sem lehet feladata az ügy érdemleges elbírálásának elveit felállítani. Ez korlátozná a felek védekezési szabadságát és kizárná a bíróság függetlenségét az ügy elbírálásában. Az a tétel a mai jogéletnek, hogy a bíró az ügy elbírálása körül minden külső befolyástól független legyen, a nemzetközi bírászkodás terén is alkalmazandó s alóla a Vegyes Döntőbíróságok sem vonhatók ki.

E tételnek megdönthetien igazsága indította a magyar delegátust arra, hogy hozzá a legnagyobb következetességgel tovább is ragaszkodjék s ez a magatartása meghozta az újabb javulást. A Tanács folyó évi márciusi ülésén egészen más megoldást hozott javaslatba, amelyben már csak inkább célzás foglaltatik a múlt évi szeptemberi javaslatra, a nélkül, hogy a Tanács a feleknek annak elfogadását ajánlaná.

Ennek a márciusi tanácsjavaslatnak elemzése és kritikája e sorok

feladata, hogy az ügy további fejleményeivel szemben annál biztosabban tudjunk állást foglalni.

Közelebbről vizsgálva ezt a határozatot, megállapíthatjuk, hogy az a következő négy alkatrészből áll.

1. Minthogy a Tanács a múlt évi szeptemberi ülésezése alkalmával úgy találta, hogy a felek közötti barátságos tárgyalás — negociation amicale — a legmegfelelőbb mód a köztük fennálló ellentét kiegyenlítésére, felállította azt a három alapelvet, amelyek nézete szerint a tárgyalás méltányos alapjául szolgálhatnak.

2. Minthogy továbbá a Tanács kénytelen megállapítani, hogy ez a barátságos tárgyalás a felek közt nem volt lehetséges, most is hasznosnak ítélvén 1927 szeptember 19-i javaslatát és nem változtatván meg felfogását az ügyről, mely tárgyalásairól felvett jegyzőkönyvekben jut kifejezésre, egyhangú határozattal a felek részére újabb megoldási módot hoz javaslatba.

3. Ezen újabb javaslat szerint Románia a magyar-román Vegyes Döntőbíróságnál visszahívott bíróját újabb bíróval pótolja. Az így helyreállított Vegyes Döntőbíróságot két bírói taggal a Tanács egészíti ki. Ezt a két bírói tagot azoknak az államoknak polgárai közül fogja a Tanács kiszemelni, amely államok a világháborúban semlegesek maradtak. Az ekként öt tagra felemelt Vegyes Döntőbíróság fogja elbírálni azokat a pereket, melyeket a trianoni békeszerződés 250. cikke alapján a román agrárreformok okából magyar honosok a román állam ellen indítottak.

4. A Tanács felkéri a magyar és román kormányokat, hogy válaszaikat javaslatára legközelebbi ülészakán vele közöljék. Ennélfogva az ügyet már most kitérzi a jövő ülészak napirendjére.

A Tanács határozatának utolsó alkatrészével nem kell bővebben foglalkoznunk, egész figyelmünket csak a többi három alkatrész köti le. Ha ezeket egymással szembeállítjuk, akkor könnyű megállapítanunk, hogy csak a harmadiknak van a felekhez intézett javaslat jellege. Az első kettő annak csak előre bocsátott megokolása gyanánt szerepel. Ez egyébként világosan kitérni a szövegezésből is. A Tanács határozatának első két bekezdése tartalmazza az első két alkatrészt. Ez a két bekezdés pedig a szokásos megokoló bevezetéssel — *considérant* és *constatant* szavakkal — kezdődik.

Ez a megállapítás, amelynek helyességéhez a legkisebb kétség sem férhet, rendkívül fontos a három első alkatrészben kifejezett gondolatok súlyának megítélésére. Döntőnek kell tekintenünk a harmadik alkatrészt, a javaslatot. A Tanács elfogadásra ezt ajánlotta a feleknek, és semmit más. Ha a felek ezt elfogadnák, csak ez kötelezné őket, és semmi más. Ennélfogva nem elfogadás tárgyai a felek részéről az első két alkatrészben kifejezett és csupán csak indokolásszerű tételek. Az ezekben kifejezett gondolatok tehát a harmadik alkatrész, a javaslat, elfogadása esetében nem fogják a feleket kötelezni. Ezek a tételek mint a Tanács felfogásának megnyilatkozásai, mint elhatározásának indokai kétségkívül igen jelentősek, de nem azzal a szándékkal lettek kinyilvánítva, hogy a felek magukra nézve azokat is kötelezőkké tegyék. Különösen nem abban az értelemben, hogy a harmadik rész, a javaslat, elfogadása esetében ezek a felekre nézve *automatic* is kötelezőkké válnának.

Ezzel az okfejtéssel a második indokolásszerű alkatrészben hangoztatott három anyagjogi elvnek a sorsa is el van döntve. Abból ugyanis, hogy a felek a harmadik alkatrészt, a javaslatot elfogadnák, egyáltalában nem következik, hogy a második alkatrészben hangoztatott három anyagjogi elvet is elfogadják, vagyis alkalmazását magukra nézve kötelezővé teszik. Mikor tehát a magyar delegátus az ülés végén kijelentette, hogy a Tanács javaslatát elfogadja, nem jelentette ki egyúttal azt is, hogy elfogadja azt a három anyagjogi elvet, melyet a Tanács indokolásképpen kifejezett. Ha ezt tette volna, akkor

nyilvánvalóan ellentétbe került volna korábbi állásfoglalásával, amely szerint a három anyagi jogi elv elfogadását magától a leghatározottabban elhárította.

Ez a kérdés egyébiránt a tárgyalások folyamán igen beható megvitatás tárgya volt. Mikor a magyar delegátus kijelentette, hogy a Tanácsnak a bíróság kiegészítésére vonatkozó javaslatát hajlandó elfogadni, ismételtlen is hangsúlyozta, hogy ez nem azt jelenti, hogy a három anyagi jogi elvet is elfogadná, ellenkezőleg ezeket most is a leghatározottabban ellenzi. Aggodalmait Chamberlain és Briand igen kimerítő felszólalásokban törekedtek eloszlatni. Kifejtették, hogy a bíróság új összeállítására vonatkozó javaslat egészen független a három anyagi jogi alapelvtől. Tőlük távol áll a bíróság kezét az ügy érdemleges elbírálása körül megkötni. A bíróság az ügy érdemét minden megkööttségtől menten, egészen szabadon bírálná el. Mindazáltal a Tanács nem kívánja elhallgatni, hogy saját egyéni felfogása az ügy érdemének elintézése kérdésében nem változott meg.

Érdemes ehhez még hozzáfűznünk Stresemann megjegyzését, hogy itt voltaképpen nem is a Tanács állásfoglalásáról van szó. Szerinte ugyanis a szeptemberi három elv nem kívánja a Tanács felfogását kifejezni. A Tanács az érdemleges elbírálás kérdésében állást egyáltalában nem foglalt. Azt a három elvet a Tanács a feleknek csak mint olyanokat ajánlotta, amelyek alapján egymásközt sikerrel tárgyalhatnak.

Nem szenvedhet azonban kétséget, hogy bármi is legyen értelme annak a három elvnek, hangoztatásuk a mi optánsainkra bizonyos veszedelmet jelent, mert növelheti a hajlandóságot az újonnan összeállítandó bíróság tagjaiban, hogy az ügy érdemének elbírálása körül Tanács által hangoztatott elveket kövessék, annál inkább, mert közülök kettő kinevezését egyenesen a Tanácsnak fogja köszönni; a román bíróról pedig már eleve is kétségtelen, hogy a Tanács felfogása értelmében fog szavazni. Más oldalról azonban az is kétségtelen, hogy ha a három anyagi jogi elv alkalmazását egyenesen nem zárják ki—és nem lephet meg, hogy a Tanács ennyire nem dezavualja önmagát, — a Tanács által kinevezendő bírákban könnyen támadhatna a készség a három anyagi jogi elv szerinti elbírálásra, a nélkül, hogy a Tanács aláhúzta volna, hogy most is vallja a három anyagi jogi elvet. Ennek következtében a legkisebb szemrehányás sem érheti a magyar delegátust, hogy a bíróság új összeállítására vonatkozó javaslatot annak dacára elfogadta, hogy a Tanács indokolásképpen kijelentette, hogy korábbi felfogásához most is ragaszkodik. Végeredményben az ügy sorsa kettőn fog megfordulni: kiket fog a Tanács új bírának kinevezni és mily mértékben fog sikerülni a magyar védelemnek a bíróság tagjait meggyőzni arról, hogy a felállított három anyagi jogi elv közül a második, mely a román kormánynak szabad kezet enged a magyar birtoknak elkobzására, mennyire ütökzik bele a jó erkölcsökbe és a nemzetközi jogba egyaránt.

Most pedig vegyük szemügyre magát a javaslatot. Ebben mindenekelőtt az tűnik fel, hogy a Tanács Romániát felhívta visszahívott bírójának pótlására. Ehhez való jogát ugyanis a békeszerződés 239. cikke értelmében elvesztette. Hogy a magyar delegátus ehhez a Romániának nyújtandó kedvezményhez hozzájárult, azon senki sem fog fennakadni, aki számol a magyar nemzet lovagias gondolkodásmódjával, melyet azokkal szemben sem szokott megtagadni, akik legkevésbé sem szolgáltak rá. Pedig ezzel nagy előnyt adtunk ki kezünkől. Mert első tekintetre is nyilvánvaló, hogy egészen más az, ha Románia visszahívott bíróját önmaga nevezi ki, mint az, ha ezt a bírót az idézett 239. cikk értelmében a Tanács által kijelölt két semleges polgár közül a magyar kormány pótolná.

A másik nagy kérdés a három tagú magyar-román Vegyes Döntőbíró-

ságnak kiegészítése az öttagú bírósággá a Tanács által kinevezendő két tag által. A békeszerződés a Vegyes Döntőbíróság tagjainak számát háromban állapítja meg. Kérdés, vajjon a Tanácsnak, természetesen a két érdekelt állam hozzájárulásával, jogában áll-e ezen változtatni? Itt a nemzetközi bíraskodás legfőbb tételéből, annak szerződési jellegéből kell kiindulnunk. Ma nemzetközi bíraskodás államok közt csak az érdekelt államok szerződése alapján lehetséges. Amint tehát ez a bíraskodás a maga létét nemzetközi szerződésnek köszöni, éppúgy az ilyen úton bármikor módosítható is. Nincs tehát jogi akadálya annak, hogy az érdekelt felek megegyezésével a szóban lévő bíróság tagjainak számát háromról ötre felemljék, oly módon, mint ezt a Tanács javasolja. Hogy ebben valami csekélyke kizrészben a békeszerződés megváltoztatása is foglaltatik, az kétségtelen, csakhogy ezáltal nem Magyarországra, hanem Romániára való tekintettel. Ennek az államnak a Vegyes Döntőbíróságnak a békeszerződés 239. cikke szerinti összeállítása és pótlása mindig nagy aggodalmakat okozott. A Tanács a bíróság új rendszerű és kibővített összeállításával Romániának helyzetén kívánt könnyíteni. Chamberlaint javaslatának megtételénél az a megfontolás vezette, hogy a legtekintélyesebb nyugati jogrendszerekben a bírói tanácsok tagjainak száma nem zárt, hanem fontos ügyekben a tanácstagok száma felemlhető. A megerősített bírói tanácsok intézményét a régi magyar jog is ismerte, új jogfejlődésünk azonban egészen elejtette. A mai magyar jog szerint minden rendes bíróság bírói tanácsa csak annyi tagból alakulhat — nem szabad sem többnek, sem kevesebbnek lennie—mint amennyit a törvény előír. Nem lehet kétséges, hogy ez a jogbiztonság szempontjából előnyösebb, mindazáltal semmi akadálya nincs annak, hogy nemzetközi vonatkozásokban ettől az elvtől a magyar kormány eltérhessen.

Mégis ennél a megoldásnál két körülmény okozhat némi aggodalmat. Az egyik, hogy miután a Vegyes Döntőbíróság a magyar törvényhozás hozzájárulásával áll három tagból, kiegészítéséhez öt tagra tulajdonképpen újabb törvényhozási intézkedésre volna szükség. Ez az aggodalom azonban elosztható a helyzet kivételes jellegével és azzal, hogy nem arról van szó, hogy a Vegyes Döntőbíróságok szervezetét általában változtassák meg, hanem arról, hogy éppen csak a magyar optások pereiben Románia ellen járjanak el kivételes szervezetben. A másik aggodalom a vegyes döntőbíráskodás különös jogi természetéből fakad. Ez a bíraskodás ugyan nemzetköz, de a szabályként alakjától mégis eltérő jellege van. Itt nem állam állammal áll szembein, mint peresfél, hanem magánszemélyek állammal szemben. Jelen esetben a magyar optások a felperesek és Románia az alperes. így tehát felmerül a kérdés, vajjon törvényhozási út mellőzésével a magyar optások beleegyezése nélkül megengedett-e a tervbe vett felemlése a bírói tagoknak? Nézetem szerint ez sem lehet kétséges. A nemzetközi bíraskodásban a magánfél akto-rátusi joga nincsen annyira kifejlődve, mint a belföldi jogéletben. Ott, még akkor is, ha magánfelek lépnek fel mint felperesek, a közérdek annyira előtérben áll, hogy erre való tekintettel az állam jogosultnak tekintheti magát a szükséges intézkedések megtételére a magánfélként fellépők beleegyezése nélkül is. E szerint megnyugodhatunk abban, hogy a tervbe vett módosítás jogi szempontból nem ütközik semmiféle akadályba.

Ezek után az a kérdés vetődik fél, hogy a szóban levő bíróság tagjainak kinevezése által, hogyan fognak állani reánk nézve a kedvező elbírálás esélyei? Már fentebb utaltam arra, hogy a Tanács a bírói tágok számát az általa kinevezendő két tag által Románia érdekében kívánja felemleni. Ebből azonban még nem következik, hogy a kibővítendő bírói tanács szükségképpen Románia javára fog ítélni. Elvileg ugyanis egy ötös bírói tanácsban nehezebb többséget kapni, mint hármas tanácsban. Hogy ez nekünk lesz-e nehezebb,

vagy Romániának, azt a körülmények fogják eldönteni. Az eredmény attól fog függni, hogy a Tanács által kinevezendő két bírói tag irántunk és az ügy iránt milyen felfogást és magatartást fog tanúsítani. E szerint tehát a bírói tanács kibővítését meglehetősen közömbösen fogadhatjuk. Reánk nézve nem jelent előnyt, de nem is mondható feltétlenül hátrányosnak. Ennélfogva csak helyeselhető, hogy delegátusunk a kibővítés eszméje elől nem zárkózott el.

Ha ezek szerint a bíróságnak tervbe vett új összetételéből pozitív előnyöket nem is könyvelhetünk el magunk javára, van egy más igen jelentős pont, ahol az ügy igen nagy előnyt ért el, túlzás nélkül mondhatjuk, diadalt aratott. Ez a pont a hatáskör. Ismeretes, hogy Románia a Vegyes Döntőbíróságot ezen a ponton kezdte ki. Nem érte be azzal, hogy bíróját visszahívja, hanem irodalmi téren is valóságos hajszát indított a Vegyes Döntőbíróság ellen hatáskörének állítólagos túllépése miatt. Egyik leg-szomorúbb olvasmányom volt végigtanulmányozni annak a harminc jogásznak szakvéleményét, köztük számos igen jó hangzású név, akik mind ellenünk fordultak s akiknek egy része a legnagyobb komolysággal törekedett bizonyítani, hogy a Vegyes Döntőbíróság hatáskörét, nemcsak hogy átlépte, hanem azt egyenesen bitorolta. Ennek következtében Romániát legteltesebb mértékben jogosítottak jelentették ki az önhatalmú védekezésre. Tették ezt olyanok is, akik egyéb iratainkban a nemzetközi bírászkodás kiváltságot élvező védőinek szeretik önmagukat feltüntetni. Azújabb nemzetközi irodalomban sok mindenféle igazságtalanságot próbáltak már megvédeni, köztük ez egyike azoknak, ahol ez a legleplezetlenebb módon történik. Az igazság kedvéért ide kell jegyezmem, hogy akadtak, akik nagy nyomatékkal a Vegyes Döntőbíróság hatásköre mellett szálltak síkra. Közülök egyet, a legjelentősebbet, névszerint is felemlítek. Ez de Lapradelle párizsi jogtanár, aki a legnagyobb felkészültséggel vállalkozott az ellenvélemények megcáfolására. A magyar közönség mindig fogja tudni az igaz ügy érdekében kifejtett önzetlen fáradozását érdeme szerint méltányolni és nevét hálásan emlékezetében megtartani.

A Vegyes Döntőbíróság hatásköre ellen indított ádáz küzdelemnek a Tanács márciusi határozatában egy csapásra véget vetett, midőn javaslatában kimondotta, hogy az optánsok pereinek elbírálására a Vegyes Döntőbíróságot hatáskörrel bírónak tekinti. Beigazolódott tehát az az álláspont, melyet magyar részről kezdettől fogva képviseltek, hogy a Vegyes Döntőbíróság szabályszerűen járt el, mikor az optánsok pereire nézve hatáskörét megállapította. Mindazáltal a Tanács ennek az álláspontnak következményét nem vonta le, mert ha tette volna, akkor egyszerűen a békeszerződés 239. cikke értelmében a hiányzó bíró pótlása iránt kellett volna intézkednie és nem lett volna szabad felvetnie a Vegyes Döntőbíróság kibővítésének gondolatát, valamint nem lett volna szabad, habár csak megokolásképpen is, utalnia az érdemleges elbírálás három alapelvére. Hogy tette, ezzel kétségtelenül Románia helyzetén kívánt segíteni. A Tanács tagjainak egy része nem akarta egészen magára hagyni régi fegyvertársát, hanem megtették érdekében mindazt, amit az igazság látszatának megsértése nélkül megtehettek. A Tanács végre-valahára belátta, hogy nagy világérdekek veszélyeztetése nélkül a magyar igaz ügy elől nem zárkozhatik el egészen s nem engedheti azt át az ellenfél szabad önkényének, azért az ügyet egy elhatározó lépéssel bírói útra terelte; csakhogy ebben az ellenfél érdekeire való tekintettel nem volt következetes. Nem menthetjük fel tehát a Tanácsot az alól a megállapítás alól, hogy márciusi határozata nem felel meg a tárgyilagos elintézés minden követelményének.

A Tanács márciusi határozatának elemzése után még a magyar álláspont

is igényel behatóbb méltatást. Nem ismerné fel egész mivoltában a magyar delegátus súlyos küzdelmeit a tanácskozások folyamán, aki azt hinné, hogy neki csak az optánsok ügyét kellett képviselnie. Feladata ennél jóval több volt. Neki arra is kellett törekednie, hogy az optánsok ügye útján a világ rokonszenvét a magyar nemzet iránt felébressze, melyre válságos helyzetünkben és nehéz küzdelmeinkben oly nagy szükségünk van. S ezt a feladatát oly fényesen megoldotta, hogy a nemzet a legmélyebb hálával adózik érte ő neki. Ha szembeállítjuk az optánsperек körül elért sikereit azokkal, melyeket komoly, bölcs és mérsékelt magatartásával a nemzet erkölcsi súlyának növelése körül én el,akkor, anélkül, hogy az előbbieket kicsinyelni akaraók, bátran mondhatjuk, hogy a mérleg az utóbbiak javára billen. Az optánspereket még nem nyertük meg s nem is tudjuk, hogy mi lesz a sorsuk, de azt kétségtelenül elértük, hogy az eddigi tárgyalásokból közbecsülésben és politikai súlyban meggyarapodva kerültünk ki. A nagyvilág láthatta, hogy még akkor is, mikor az ellenünk elkövetett legsúlyosabb igazságtalanságok ellen kell védekezünk, nem vagyunk önzők és egyoldalúak, hanem a világot összefogó nagy eszmék iránt is van megértésünk. Ez szülte delegátusunk azt a bölcs mérsékletét, amelyet igazunk erőteljes védelme mellett az egész tárgyalás alatt tanúsított s amely ellenfeleinknél sem téveszthette el hatását. Az ügy nyomai tékos védelme mellett a legnagyobb megértést tanúsította a nemzetközi helyzet nagy követelményei iránt s ezek érdekében mindig elment addig a határig, ameddig ezt az ügy védelme megengedte. Chamberlain és Briand vetekedtek abban, hogy meleg elismerésüket a magyar delegátus iránt lojális magatartásáért kifejezzék. Ebből azután érthető, hogy Briand érzékeny kifakadása, mely szerint egyes kis államok, amelyek itt a többiekkel az egyenlőség elve alapján ülnek, zsamokoskodni akarnak a Tanács fölött, nem Magyarországnak, hanem Romániának szólt, amint hogy a román delegátus találva érezvén magát, védekezni is próbálkozott a vád ellen.

Románia a legnagyobb valószínűség szerint, legalább az ő delegátusának eddigi magatartása és elejtett nyilatkozatai után ítélve, a Tanács márciusi határozatát nem fogja elfogadni. Már most azt hihetné valaki, hogy ez a határozat ekkor csak elméleti értékű marad s elveszíti minden gyakorlati jelentőségét. Ez volna a legnagyobb tévedés. Mert a határozatnak igen fontos gyakorlati következményei lesznek abban az esetben is, ha azt Románia nem fogadja el. A Tanács az az elhatározása, hogy az ügy bírói úton nyerjen elintézés, többé meg nem változtatható; az még abban az esetből is kötni fogja a Tanácsot, ha Románia a javaslatot non fogadja el. Nem következhetik be többé sem az, hogy az ügyet Románia önkényének szolgáltatassák ki, sem az, hogy az eldöntésre a Tanács vállalkozzék. Tehát be kell következnie annak, amiért Magyarország kezdettől fogva küzdött, hogy az ügyet bírói ítélet intézze el. Ezért tette annak idején a magyar delegátus azt az indítványt, hogy ha Románia irtózik a Vegyes Döntőbíróiságtól, bízzák a döntést az Állandó Nemzetközi Bíróiságra. Ilyen javaslatra magyar részről aligha lesz többé szükség, miután a Tanács a Vegyes Döntőbíróiság hatáskörét már elismerte. Még kevésbé lesz szükség arra, hogy a további teendők céljából az Állandó Nemzetközi Bíróiság véleményét-kérjék ki Ezt, mint ismeretes, szintén a magyar delegátus javasolta, mielőtt a Tanács a bírói út mellett foglalt állást. Most, hogy ez megtörtént, az Állandó Nemzetközi Bíróiság megkérdezése egészen fölöslegessé vált.

Most tehát végleg eldöntöttnek tekinthető, hogy az ügy a Vegyes Döntőbíróiság elé tartozik. Ez az, amiért mi állandóan folytattunk küzdelmet. Ha Románia nem egyezik bele abba, hogy ez a bíróság kibővített alakjában foglalkozzék az ügygel, akkor a Tanácsra most már kényszerítő szükség gyanánt

fog beállani a magyar kívánság teljesítése, hogy a békeszerződés 239. cikke értelmében intézkedjék a hiányzó bíró pótlása iránt.

Következzék be tehát Románia részéről bármi is, mi nyugodtan nézhetünk a további fejlemények elé.

MAGYARY GÉZA.